

15 Januarie 2026

NASIONALE RPO SE REAKSIE OP DIE NASIONALE STRATEGIE OP BEK-EN-KLOUSEER

Beste Produsent.

Die Nasionale Rooivleisprodusente-organisasie (RPO) het kennis geneem van die media-inligtingsessie deur die Minister van Landbou, mnr. John Steenhuisen, op 14 Januarie 2026, waar hy die voorgestelde nasionale strategie vir die bekamping van bek-en-kloueer uiteengesit het. Die RPO spreek hiermee sy opregte dank uit teenoor die Departement van Landbou vir sy pogings om hierdie krisis in die veebedryf aan te spreek.

Die RPO verwelkom enige strategie wat die verwoestende impak van bek-en-kloueer te probeer bekamp en aan te spreek. Terwyl die Minister en Dr. Mogajane die visie van wat hulle wil bereik, uiteengesit en belowe het dat 'n volledige plan gedeel sal word, bly produsente verward en onsekerheid oor die pad vorentoe.

Sedert die media-inligtingsessie het die RPO 'n menigte navrae ontvang van produsente wat op hierdie stadium steeds net so deurmekaar is as voorheen. Hoewel ons verstaan dat die media-inligtingsessie die breë raamwerk van die strategie uiteengesit het, lê die vangplek in die fynskrif, en dit is wat nou nodig is.

Ons stem saam met die meeste van wat tydens die media-inligtingsessie gesê is, maar die werklikheid is dat dit meer soos 'n wenslys lyk. Alles wat genoem is, is doelwitte wat ons wil bereik, samesprekings wat sal plaasvind, en datums waarteen dinge moet gebeur, maar geen konkrete plan is nog op die tafel nie.

Tweedens, en dit is 'n werklike bron van kommer vir produsente, is dat dit blyk asof die Departement nie in voeling is met die situasie op grondvlak nie. Die vermelding van die Oos-Kaap, waar bek-en-kloueer tans onder beheer is, is 'n goeie voorbeeld, aangesien daar vier bevestigde nuwe uitbrekings was en tien meer waarvoor uitslae hangend is.

Melding was gemaak van konsultasies met die bedryf, maar ons is nie bewus van een vergadering met enige van die prominente kommoditeitsorganisasies in die lewendehawesektor nie. Nog 'n voorbeeld is die melding dat die bewerings van die onbeskikbaarheid van entstowwe in die land, vals is. Dit is 'n bekende feit dat geen entstowwe beskikbaar is vir gebruik deur die Departement nie (as daar was, sou inentings in geaffekteerde gebiede plaasgevind het). Die enigste beskikbare entstowwe is dié wat privaat aangekoop en betaal is deur die voerkrale en die Melkprodusente-organisasie (MPO).

RPO Uitvoerende Raad

J Faber (Voorsitter), Dr FA Maré (HUB), GFM van Rooyen, AB Williamson, DG Pelsler, NJ Buys, NM Kilian, SA du Toit, JJ van den Berg,
LJ Wessels, ICJ van Zyl, dr PA van Rooyen
Maatskappy sekretaresse: CE Steyn
ISO 9001:2015 sertifiseerd

Die Minister het ook aangekondig dat die Ministeriële Taakspan direk aan die Lewendehawe Waardeketting Rondetafel (LVCRT) sal rapporteer. Die RPO is deel van die LVCRT, en tot op hede is geen verslag gelewer nie. Tydens die September-vergadering is dit nie eers genoem nie, en hoewel die Desember-vergadering 'n dag voor die vergadering gekanselleer is, was dit nie op die agenda nie. Terwyl senior lede van die Departement, wat met BEK behoort te handel, deel van die LVCRT is, onthou ek geen geval waar hulle dit bygewoon het, terugvoer gegee het of insette oor BEK versoek het sedert die LVCRT se ontstaan nie.

'n Groot bekommernis vir produsente is dat daar geen melding gemaak is van hoe en wanneer regulasies sal verander om marktoegang te bewerkstellig tydens die nuwe pad van totale inenting van die hele land nie. Terwyl daar gesê is dat die beweging van diere strenger beheer sal word, en veilings slegs kan plaasvind as diere uit "vrye sones" afkomstig is, bly die vraag wat dit beteken. Tans word 'n vrye sone gedefinieer as 'n gebied waar bek-en-klouseer nie voorheen opgespoor is nie, of waar geaffekteerde eiendomme vir ongeveer 'n jaar in kwarantyn geplaas is en daarna getoets en vry van die siekte verklaar is. Sal dit dieselfde bly, of sal ingeënte gebiede en diere as "vry" beskou word? Dieselfde vraag kan gevra word oor abattoirs. Terwyl spesifiek melding gemaak is van voerkrale en uitvoerabattoirs, is die vraag, hoe produsente wie se diere ingeënt is direk sal kan slag? Onder die huidige regulasies kan dit slegs by 'n bek-en-klouseer-geregistreerde abattoir gedoen word.

Die RPO is nie 'n organisasie wat met elke kwessie wat ons identifiseer na die media toe hardloop nie; in plaas daarvan probeer ons om met werkbare oplossings vorendag te kom en saam te werk om vorentoe te beweeg. Ongelukkig is geeneen van ons vorige pleidooie opgeneem nie. Alhoewel ons met die Departement vergaderings gehad het en voorstelle gemaak het waartoe hulle ingestem het, is hierdie voorstelle nooit geïmplementeer nie. 'n Voorbeeld is dat ons in April 2025 versoek het om die KZN dieresiektebeheerarea (DMA) se grens met 2 kilometer te verskuif om die abattoir by Newcastle uit te sluit, sodat produsente buite die DMA kan voortgaan om daar te slag. Die Departement het gesê dit kan die volgende dag gedoen word, maar ons wag steeds hiervoor.

Toe die virus begin versprei het voor die Indaba in Julie 2025, het die RPO gevra dat marktoegang vir geaffekteerde produsente geprioritiseer moet word, aangesien al hoe meer produsente nie 'n bron van inkomste sou hê nie. Ons het versoek dat 'n inenting-vir-slagbeleid deur voerkrale geïmplementeer word, wat bereid was om deel te neem aangesien hulle ook besmet was, maar dit is tot op hede nog nie geïmplementeer nie.

In Augustus 2025 het die Nasionale RPO verklaar dat bek-en-klouseer buite beheer is en dat daar onmiddellike aandag aan die kwessie gegee moet word. Die Departement het ons egter oor die vingers getik en gesê dat dit nie die geval is nie en ons eerder vir ons lede moet sê om die reëls te volg, aangesien dit die onwettige beweging van diere is wat die siekte versprei. Drie maande later het die Minister egter aangekondig dat die hele land ingeënt moet word, en tydens die jongste media-inligtingssessie is daar voorgestel dat dit tot 'n ramptoestand verklaar moet word.

Alhoewel ons bladsye kan skryf oor bekommernisse, verwarring en mislukkings, sal dit ons nie vorentoe neem nie. Een ding wat ons wel gereël het, en wat, volgens die huidige stand van sake, 'n sukses blyk te wees, was die vergadering tussen die MTT en Biogenesis Bago (die entstofvervaardiger van Argentinië). Dit is egter nogal ironies dat ons dit tydens 'n media-inligtingssessie deur die Departement moet hoor. 'n Bietjie terugvoer na die vergadering, wat die RPO gereël het, sou 'n groot verskil gemaak het.

Ons moes ook ingryp en op provinsiale vlak help toe die regering nie die kapasiteit gehad het om sekere funksies te verskaf nie. Die bewegingspermitstelsels in die Oos-Kaap en KwaZulu-Natal is goeie voorbeelde waar georganiseerde landbou die funksie moes verskaf, en steeds doen. Klein suksesse om produsente te help met funksies wat deur die regering beheer moes word.

Die Nasionale RPO is steeds bereid en gereed om met die regering en die bedryf saam te werk om oplossings te vind en aksies te implementeer om 'n einde aan bek-en-kloseer te maak.

Ons doen weer 'n beroep op die regering om kommunikasie oop te maak, nie net deur middel van persverklarings of inligtingsessies elke maand of twee nie, maar op 'n weeklikse of twee-weeklikse basis. Om feitelike inligting te verskaf oor ons huidige status, die uitdagings en suksesse waarmee ons te kampe het, en die verwagte tydlyn. Ons moet voorgestelde regulasies ontvang, hersien en saamwerk om te verseker dat hulle prakties implementeerbaar is terwyl hulle hul ook die beoogde doel dien.

Ons doen 'n beroep op die regering om produsente direk deur hul onderskeie kommoditeitsorganisasies te betrek, nie net hul veeartse nie. Om marktoegang vir die betrokke rooivleisprodusent te prioritiseer, aangesien niemand daarsonder kan oorleef nie. Om die behoeftes van diegene wat reeds vir lang tye sonder inkomste is, te bepaal, en saam opsies te bedink om hulle behulpsaam te wees om die gaping te oorbrug. Toe klein besighede tydens die COVID-19-pandemie gesukkel het, het die regering en die privaat sektor noodlenigingsfondse verskaf om hulle te ondersteun. Hoe gaan ons dit doen om ons produsente te beskerm?

DR FRIKKIE MARÉ

HOOFUITVOERENDE BEAMPTTE

NASIONAL RPO

Frikkie@rpo.co.za